

Een expo over zwart, wit en alles daartussen

Allesbehalve kleurloos

Stefan Serneels, 'The gathering' (2018). Gewassen Oost-Indische inkt op hout. © the whitehouse gallery

Monochrome kunst is meer dan virtuoos grijs. Alleen geeft ze haar geheimen soms maar traag prijs, zo valt te ontdekken in De Warande in Turnhout. **GEERT VAN DER SPEETEN**

Een tentoonstelling over 'zwart, wit en alles daartussen', wat moeten we ons daarbij voorstellen? Een breed gamma, zo blijkt. Vuilgrijs, intens zwart en breekbaar wit. Prehistorisch grijs, uit de archeologische beeldbank van Aglaia Konrad. Post-apocalyptische *black holes*, in de landschappen van Reece Jones. De ultieme duisternis van het *grand noir*, bij Philippe Vandenberg. Of de kunst van het verdwijnen, zoals in de video met de langzaam smeltende *Wasbak* van Ruben Bellinckx. En tussen al die fijne zwart-wittoetsen: één felgele wand van Peter Morrens, met als titel *Just before black*.

De Warande verzamelde werk van 44 hedendaagse kunstenaars, van wie meer dan de helft uit eigen land. Er zijn grote namen bij, notoire zwartkijkers en specialisten van de magere kleuren zoals Luc Tuymans, Hans Op de Beeck en Rinus Van de Velde, naast een roedel jong talent.

Grisaille

De curatoren Annelies Nagels en Glenn Geerinck spreken van een trend: zoveel kunstenaars drukken zich uit in zwart en wit. Misschien is het een terugkerend fenomeen, die drang naar sober-

heid en verstillend. Kunst in haar puurste vorm, die het niet moet hebben van onderwerpen uit de flitsende beeldcultuur, maar van diepte, reliëf, nuance.

De National Gallery in Londen en Kunstpalast in Düsseldorf wijdden eerder al een tentoonstelling aan monochrome kunst, en wel uit de voorbije zeven eeuwen. Zwart-wit en grisaille waren al vroeg populair. Ze doken vaak op als een spel met effect en illusie, of met licht en schaduw. Daarbij gingen ze een concurrentieslag aan met beeldhouwkunst of met fotografie.

Dat soort trompe-l'oeils vind je in de kunst van vandaag minder. Het intensieve gebruik van grijs-tinten dient er vaak om parallelle werelden of schemerzones op te roepen. David Claerbout doet het in zijn *Venice lightbox*, waarbij de ogen eerst aan het duister moeten wennen om de nachtelijke contouren van de kerk van Santa Maria del Salute te ontwaren. Verdwijnen en verschijnen, het hoort bij de essentie van Venetië. In een onscherp, intimistisch doek van Bert De Beul herkennen we een dromerige vrouw die over een balustrade leunt. Het is schilderkunst van het net-niet, die het overgangsgebied naar abstractie aftast.

Film noir

Ook het demonstreren van virtuositeit en technisch meesterschap is bij zwart-wit wel eens aan de orde. Met een scherp gevoel voor effect en cadrering zet Rik De Boe foto's om in houtskooltekeningen: detailbeelden van spiegelende Ninoofse voorgevels of *Funny games* met de Vlaamse Leeuw die zich nu in de Oost-Vlaamse stad afspeelt.

Grijs tinten kunnen ons confronteren met het vervagende geheugen, of met historische feiten waar we liever niet aan herinnerd worden. Jan Vanriet doet het met een portret van een trommelaar in het uniform van de jeugdbeweging, Renato Nicolodi roept met

Rik De Boe, 'Raamzicht' (2017). Houtskool op papier. © rr

Tom Liekens, 'The land that time forgot' (2018). Monotype en houtsnede op doek. © De Zwarte Panter, Antwerpen

zijn maquettes van archaische tempels en graftombes al even goed totalitaire regimes op.

Het parcours mondt uit in knipoogjes naar *film noir* of naar filmklassiekers. Bij Tom Liekens vormt *The land that time forgot* een voorzet om zich te verbazen over de kunstmatige manier waarop Hollywood natuurbeelden, inclusief dinosaurussen, weergeeft.

Spannend in deze tentoonstelling is ook het vernuftig gebruik van techniek. Zoals die van het fotogram, waarin ragfijne roosterstructuren opduiken. Of de monochrome, gitzwarte krijtschilderijen van Willy De Sauter. Zijn trip-tiek toont drie keer niets, maar dan wel met een grote gevoeligheid en gelaagdheid.

'The gulf between'. De Warande, Turnhout tot 21/4.
★★★★☆

Grijs tinten kunnen ons confronteren met het vervagende geheugen, of met historische feiten waar we liever niet aan herinnerd worden